

Матуля з Вялікім Сэрцам, любоўю да культуры і народнай творчасці

- Галіна Аркадзьеўна, падзяліцеся сакрэтамі, як Вам удалося выгадаваць такіх таленавітых дзяцей, прывіць ім любоў да роднай мовы і цікавасць да нашай самабытнай культуры?

- Калі сын пачынаў вучыцца ў канцы 80-тых гадоў, мы жылі на вуліцы Кальварыйскай. Ішлі працэсы беларусізацыі, бацькі ў мікрараёне напісалі заявы ў беларускі клас. Але потым кіраўніцтва школы спаслася на адсутнасць настаўнікаў і падручнікаў.

У той час я працавала на курсах павышэння кваліфікацыі і літаральна паўстала на дыбы! Як гэта немагчыма забяспечыць навучанне дзіцяці на роднай мове?!

Прышлося звяртацца да Пятра Краўчанкі, які быў сакратаром гаркама партыі. Пытанне хутка было вырашана, падручнікі былі знойдзены, і беларускамоўны ІІІ клас з сямі вучняў паўстаў у школе.

Потым сын працягнуў навучанне ў 190-й беларускамоўнай школе ва Уруччы. Яго вучыла выдатная настаўніца Алена Леанідаўна Семчанка. Яна добра рыхтавала дзяцей у пачатковай школе. Да яе ж паступіла праз некалькі гадоў малодшая дачка.

Алесь працягнуў адукацыю ў Нацыянальным ліцэі імя Коласа, дзе быў выдатнікам. Вучыўся ён дзень і ноч, і бывала, засынаў над кнігамі. Атрымаўшы дазвол, з дзявятага класа ён пачаў хадзіць займацца ў стары будынак Нацыянальнай бібліятэкі. Калі ён паступіў у Інстытут культуры, я запатрабавала, каб у першую сесію ўсе прадметы былі здадзены на выдатна. Сапраўды, з добрага пачатку быў добры працяг.

Дачка Даша займалася ў гуртку па пляценні з лазы, наведвала гуток мяккай пацкі, а потым студэнтка Акадэміі мастац-

тваў захапіла яе лепкай з гліны. "У вашай дачушкі - талент! Не згубіце час", - параіла яна.

У пяты клас Даша паступіла вучыцца ў Рэспубліканскі каледж па музыцы і выяўленчым мастацтве імя Ахрэмчыка, займалася на курсах. Акуратная, вельмі дасканалая, Даша хутка пачала рабіць поспехі. Па заканчэнні вучэльні яна паступіла ў Беларускаю Акадэмію мастацтваў на аддзяленне скульптуры, куды прымалі толькі сем чалавек. Да падвоння ў пакоі іх вучэбнай групы усё было запоўнена глінай. Мая мама казала са скрухай: "Які ж цяжкі кірунак навучання ты абрала для сваёй дачкі!"

Па заканчэнні Акадэміі Даша здолела паступіць у магістратуру, а потым - у аспірантуру на мастацтвазнаўства.

Яшчэ ў юнацтве я аднойчы адправіла яе ў скаўтскі летнік, якім апекаваліся ўніяцкія святары. З таго часу Даша далучылася

да ўніяцкай супольнасці, дапамагала ў выпуску парафіяльнага часопіса. Зараз у яе з мужам трое дзетак: Янка, Францішак і Дамінік.

- Вы дапамагалі арганізацыйна Праваслаўнаму брацтву святых Віленскіх пакутнікаў пры Свята-Петра-Паўлаўскім саборы.

- Праваслаўнаму брацтву мне давялося аказаць дапамогу пры запаткаванні іх дзейнасці, калі я працвала ў Міністэрстве эканомікі. Тады я праводзіла ў Дом Урада (гэта было магчыма) старшыню брацтва

Міколу Матрунчыка на пасяджэнне камісій. І яны лёгка прайшлі рэгістрацыю.

- Спадарыня Галіна, Вы ладзілі вандроўкі для гасцей з блізкага і далёкага замежжя, праводзілі экскурсіі на беларускай мове. Дзе пралягалі Вашы маршруты?

- Найперш, па Менску. Вазіла я гасцей у Хатынь і на Курган Славы, ў Мір, Нясвіж, Наваградак і на Свіцязь, у Белавежскую пушчу да Дзёда Мароза, на Пастаўшчыну Віцебскай вобласці "Да Зюзі Паазерскага". Праводзіла літаратурныя экскурсіі ў Вязынку на радзіму Я. Купалы, у Стоўбцы да Я. Коласа, у Завоссе (па мясцінах, звязаных з жыццём і творчасцю А. Міцкевіча, Т. Касцюшкі) і па іншых мясцінах.

- Галіна Аркадзьеўна, Вы з'яўляецеся народным майстрам, займаецеся дэкаратыўна-прыкладной творчасцю. Вы з душой распавялі пра народных майстроў у сваёй кнізе з метадычнымі распрацоўкамі для выкладчыкаў і кіраўнікоў гурткоў, педагагічных работнікаў і спецыялістаў сферы адукацыі, культуры і мастацтва.

- Я займаюся саломпляценнем, вышыўкай, валеннем з воўны і лямцу. Рабло капелюшы, птушак, біжутэрыю, дзе саломка сумяшчаецца з воўнай. Праводзіла заняткі і майстар-класы па гэтых кірунках. Сустрэлася і запісала аповеды пра сакрэты рамяства майстрых саломпляцення Людмілы Царыкевіч з Салігорска, Наталлі Бандарэнка з Менска, Веры Салдатавай, якая жыве зараз у вёсцы Райца на Карэлічыне.

Мяне ўразілі далікатнымі ўзорамі майстры выцінанкі Ніна Сакалова-Кубай, Алесь Талерчык, Людміла Казачонак, Наталля Сухая.

Удзельнічаю ў свяце, якое праходзіць у Лошыцкім парку - Рэспубліканскім фестывалі-кірмашы "Вясновы букет". На адным з такіх святаў тэхналогію пляцення з лазы дэманстраваў Васіль Сіманковіч з Гарадонскага Дома рамястваў Віцебскай вобласці.

Народная творчасць - велізарны свет духоўнага досведу народа, мастацкіх ідэй, якія ўвесь час сілкуюць прафесійна-мастацкую культуру, гэта жывая традыцыя, якая трывала захоўвае ланцуг пераемнасці пакаленняў. І наш чалавечы абавязак берагчы яе, памнажаючы. У дэкаратыўна-прыкладной творчасці, на многія стагоддзі старэйшай за іншыя віды выяўленчага мас-

тацтва, "закадзіравана" глыбокая таямніца нацыянальнай духоўнасці.

-Адчуваеца, што Вы вельмі любіце вырабы з саломкі, залацістых саламяных коней, павукоў, злучаных з мноства трубчак, якія дзівяць сваёй гармоніяй. Вы пісалі пра народную майстрыху Ларысу Лось, якая рэстаўравала і аднаўляла Царскія брамы з розных цэркваў Берасцейскай вобласці.

- Саламяныя вырабы беларускіх майстроў народнай творчасці краіны - белая золата.

Яны вельмі прыгожыя і адметныя, вылучаюцца чысцінёй і дакладнасцю, вытанчанай тэхнікай аб'ёмнага пляцення і аплікацыі. Мастачка Ларыса Лось, якой больш за 80 гадоў, выплятае саламяныя карункі ды стварае незвычайнай прыгажосці складаныя па тэхніцы выканання Царскія брамы, вяртаючы іх з нябыту, аднаўляе сапраўдныя шэдэўры беларускага саломпляцення. Па традыцыі брама ўпрыгожвалася золатам і каштоўнымі каменчыкамі, а тры стагоддзі назад беларускія майстрыхі замянілі разб'яную пазалоту царскай брамы карункавым пляценнем з саломкі, а замест каштоўных уставак выкарыстоўвалі кавалачкі чырвоных і сініх лапідарных тканінаў - з гэтых колераў складалася гама беларускага адзення.

-Я кожную матулю, Вас, напэўна, вельмі цешаць поспехі Вашых дзяцей. Што Вы адчувалі, калі выходзілі ў свет кнігі Вашага сына?

- Гонар, гордасць, радасць бязмежную...

- Шчыры дзякуй Вам і нізкі паклон за тое, што Вы так шчодро дзеліцеся з Вашымі нашчадкамі і з усімі намі любоўю да беларускага слова і скарбамі веры і духоўнасці!

- Прыходзяць на памяць радкі песні на ўкраінскай мове, якую выконвае айцец Васіль Брона:

"Маміна молітва, наче білі крiла
На дарогах долi скрiпить, пiднесе.
Маміна молітва, як цiлюща сiла,
Сонечкам засвiтить, щчасця прынесе.
Маміна молітва, коли першi кроки
Чи свiтанок тихий, а чи нiч ясна.
Маміна молітва у дитячi роки
Поруч все зi мною чиста, як роса

Помолiся мамо, i за сына й дочку
Помолiся, рiдна, за своiх внучат.
Одiягнiся, мамо, в вишиту сорочку
I збiрай родину за столом у сад."

Гутарыла Эла Дзвінская,
фота з архiва Г.А. Сушы.

